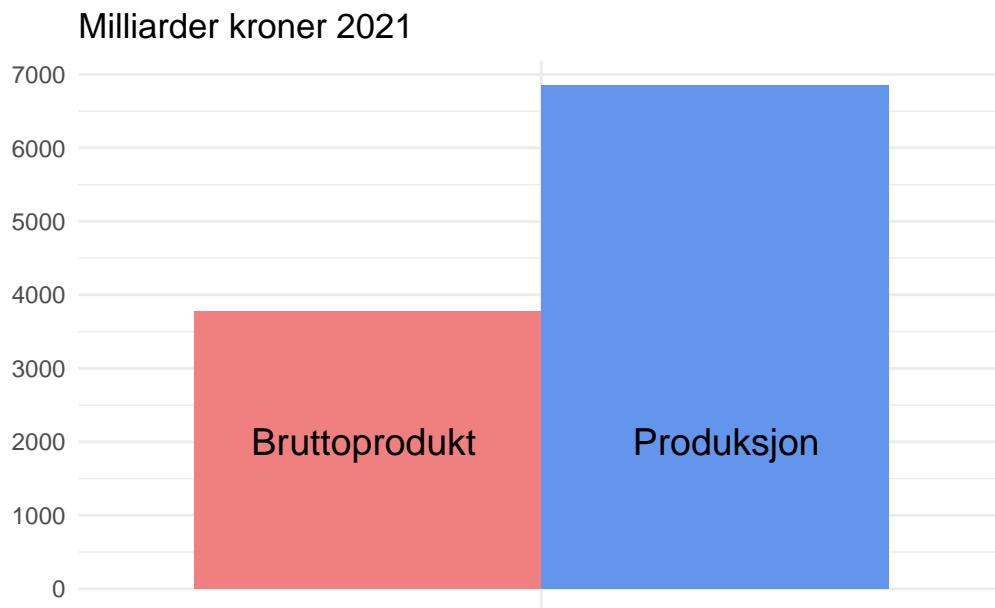

11_SOK1016_M1_V23

Oppgave 1

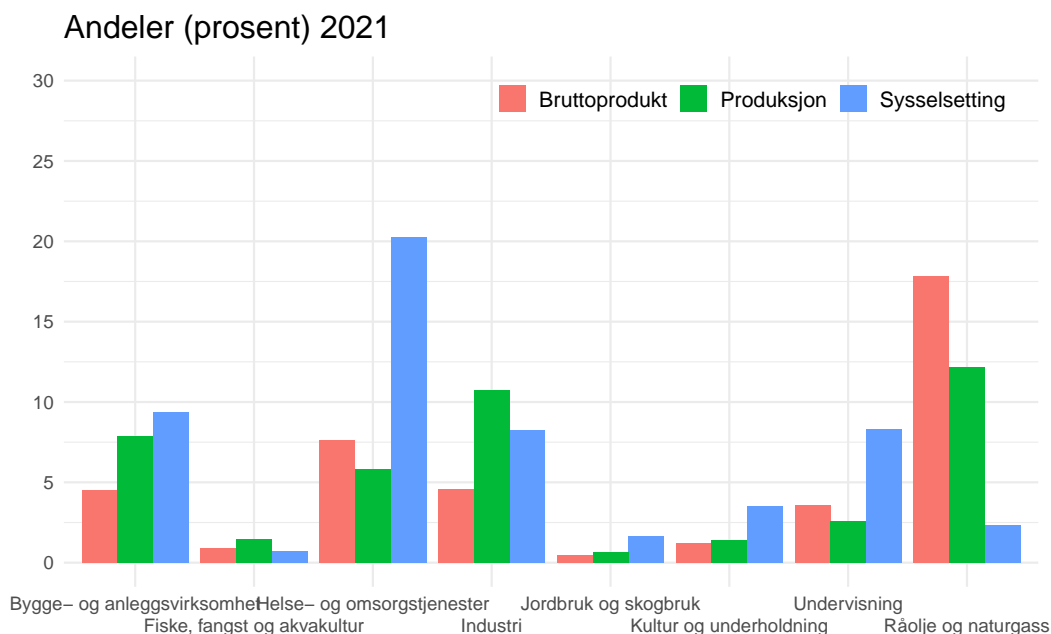
I løpet av 2021 produserte norske næringer varer og tjenester til en totalverdi på 6 848 milliarder kroner. Verdiskapingen som kalles bruttoprodukt, er forskjellen mellom produksjon etter at produktinnsats er trukket vekk, og utgjorde 3 782 milliarder kroner. Produktinnsats er produkter og tjenester næringer må kjøpe av andre næringer for å produsere sitt produkt, for eksempel strøm.

Figur 1.1 Total produksjon i basisverdi (løpende priser) og bruttoprodukt i basisverdi (løpende priser) for alle næringer 2021

Samlet sysselsatte næringene litt over 2,5 millioner årsverk, hvor to deltidsstillinger på 50 prosent regnes om til ett årsverk. I 2021 var helse og omsorgstjenester den næringen som sysselsatte flest, med hele 20 prosent av den totale sysselsettingen for alle næringer.

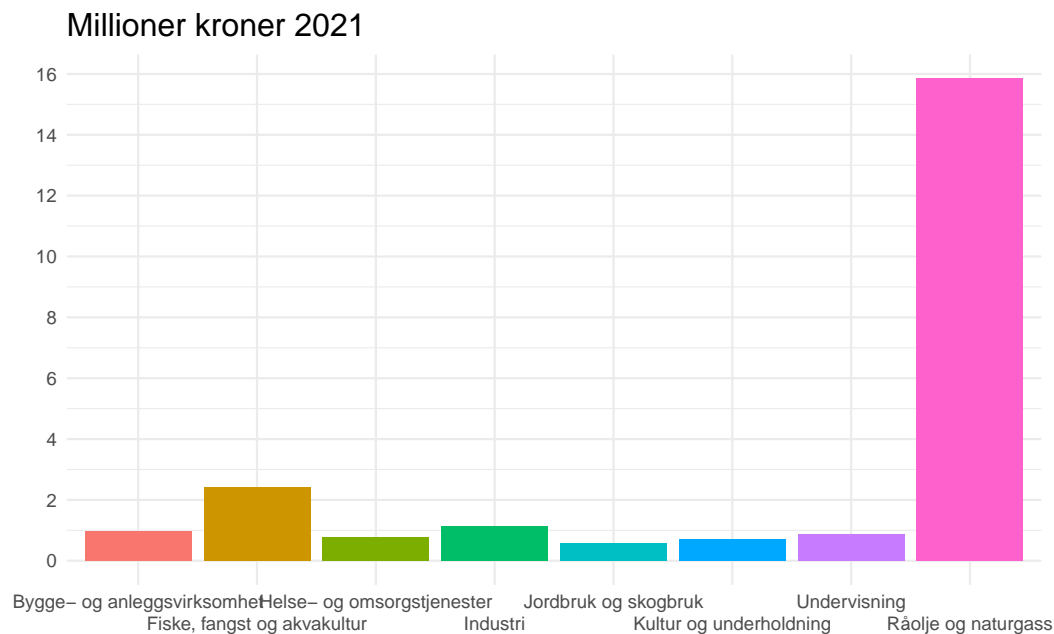
Figur 1.2 Sysselsetting, produksjon og bruttoprodukt fordelt på næring, 2021

Industriproduksjonen i Norge var nesten høyere enn oljeutvinningen i 2021, med 941 milliarder kroner mot olje- og gassutvinningens 1 066 milliarder kroner. Imidlertid bruker industrien mye produktinnsats fra andre næringer, slik at bruttoproduktet kun utgjør 236 milliarder kroner, som tilsvarer omtrent 23 prosent av produksjonen.

Råolje og naturgass alene utgjør 18 prosent av bruttoproduktet for alle næringer, og siden oljen er en verdifull naturressurs, utgjør bruttoproduktet for olje- og gassutvinning på 918 milliarder kroner hele 85 prosent av produksjonen.

Figur 1.3 Bruttoprodukt per sysselsatt i løpende priser fordelt på næringer

Fordelingen av bruttoprodukt per sysselsatt i hver næring viser at råolje og naturgass alene utgjør en så stor andel av bruttoproduktet at sammenligninger blir utfordrende. I 2021 hadde råolje og naturgass et bruttoprodukt per sysselsatt på hele 15.8 millioner kroner, mens industrien hadde omtrent 1.1 millioner kroner i bruttoprodukt per sysselsatt.

Oppgave 2

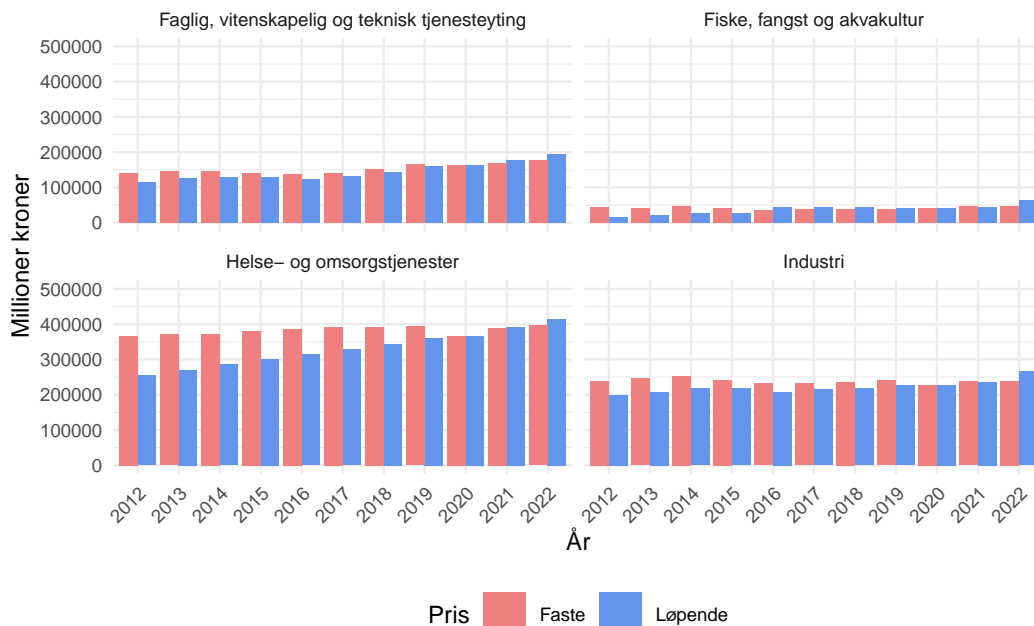
Bruttoprodukt per sysselsatt er et mål på produktiviteten i et land. For eksempel mellom næringer, fylker eller sektorer. Når man skal se på bruttoprodukt som et mål på produktivitet i offentlig sektor kan det by på noen utfordringer.

For det første har offentlig sektor en annen form for organisering og produksjon enn privat sektor. Fylker eller kommuner som har olje og gassproduksjon kommer bruttoprodukt per sysselsatt til å være høyere enn andre fylker, se eksempel i figur 1.3. For det andre inkluderes bruttoprodukt vanligvis ikke i offentlig sektors kapitalavkastning, noe som kan undervurdere produktiviteten i offentlig sektor. Spesielt hvis sektoren bruker mye kapital i produksjonen, for eksempel som i helse- og omsorgstjenester.

Selv om bruttoprodukt per sysselsatt kan være et nyttig mål på produktivitet i offentlig sektor, er det nødvendig å bruke flere mål for å få et mer omfattende bilde av produktiviteten i sektoren. Kvalitet og effektivitet er også viktige mål for offentlig sektor, og kan gi et mer komplett bilde av produktiviteten i sektoren. Dermed kan det være et nyttig supplement til andre mål på produktivitet og effektivitet i offentlig sektor.

Oppgave 3

Figur 1.4 Bruttoprodukt per næring i faste og løpende priser fra 2012 til 2022

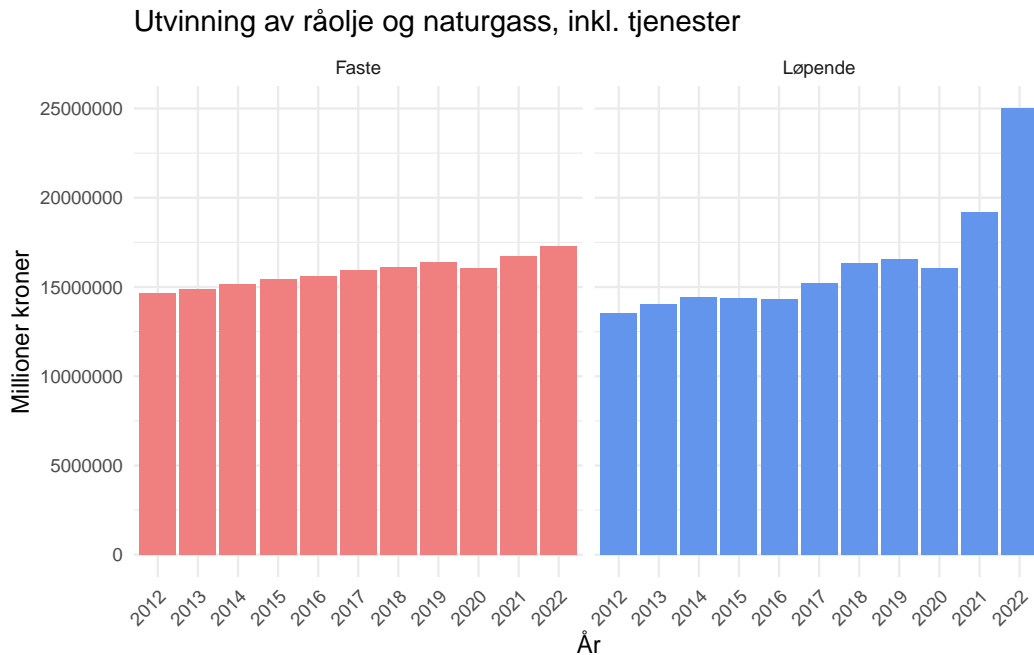

Næringer som er sterkt avhengige av råvarer eller energiprodukter, kan oppleve store svingninger i bruttoproduktet på grunn av variasjoner i produktprisene. Dette skyldes at prisene på råvarer og energi ofte kan være svært uforutsigbar, og påvirkes av faktorer som tilbud og etterspørsel, geopolitiske hendelser, valutakurser og klimatiske forhold.

Eksempler på slike næringer inkluderer olje- og gassindustrien, gruveindustrien, jordbrukssektoren og fiskeindustrien. Variasjoner i produktprisene kan ha en betydelig innvirkning på bruttoproduksjonen i disse sektorene. For eksempel kan et fall i prisen på olje og gass føre til en reduksjon i bruttoproduksjonen i olje- og gassindustrien, mens en økning i prisene på jordbruksprodukter kan føre til en økning i bruttoproduksjonen i jordbrukssektoren.

På den annen side er det også næringer som ikke nødvendigvis er så følsomme for endringer i produktprisene. For eksempel kan tjenestenæringer som helsevesen, utdanning og teknologisektoren i mindre grad påvirkes av slike variasjoner. Dette skyldes at disse sektorene er mindre avhengige av råvarer og energi, og i større grad er avhengige av andre faktorer som teknologiutvikling, innovasjon, og kvaliteten på tjenestene som tilbys.

Figur 1.5 Utvinning av råolje og naturgass inkl. tjenester i faste og løpende priser

Oppgave 4

Olje og gass trekkes fra fordi det er en inntektskilde som varierer veldig på grunn av markedet. Det er derfor lettere å lete etter sammenhenger i økonomien uten denne næringen, det er også lettere å sammenlikne målingene internasjonalt. Det er først og fremst produktivitetsveksten i fastlandsøkonomien som bestemmer velstanden i Norge. En stor del av produksjonverdien kan også være grunnrente.

Det er lagt vekt på makedsrettede fastlandsnæringer fordi produksjonen i offentlig sektor og boligjenster ikke omsettes i markeder, det gjør at produksjonstallene stort sett er basert på kostnader.